

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 De ordine vtriusque.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

labor exterior toleratus propter Christum: sed multo expressius eius signum est, quod aliquis pratermissis omnibus quæ ad hanc vitam pertinent, soli diuinæ contemplationi vacare delectetur.

AD II. Dicendum, quod in statu felicitatis futura homo peruenit ad perfectum: & ideo non relinquitur locus proficiendi per meritum. Si tamen relinquere locus, esset efficacius meritum pro maiore charitate. Sed contemplatio presentis uitæ cum quadam imperfectione est, & adhuc habet quo proficiat: & ideo non tollit rationem merendi, sed augmentum meriti facit propter maius exercitium charitatis diuinæ.

AD III. Dicendum, quod sacrificium spiritualiter Deo offertur, cum aliquid ei exhibetur. Inter omnia autem bona hominis Deus maxime acceptat bonum humanæ animæ, ut hoc sibi in sacrificio offeratur. Offerre autem debet aliquis Deo, primo quidem animam suam, secundum illud Eccle. 3. Misereere animam tuam placens Deo. Secundo autem, animas aliorum, sicut illud Apo. vlt. Qui audit, dicat ueni. Quanto autem homo animam suam, uel alterius propinquius Deo coniungit, tanto sacrificium est Deo magis acceptum. Unde magis acceptum est Deo, quod aliquis animam suam, & aliorum applicet contemplationi, quam actioni. Per hoc ergo quod dicitur, quod nullum sacrificium est Deo magis acceptum, quam zelus animarum, non praefertur meritum uitæ actiue merito uitæ contemplatiue: sed ostenditur magis esse meritorium, si quis offerat Deo animam suam, & aliorum, quam quicumque alia exteriora dona.

ARTICVLVS. IIII.

Utrum uita contemplatiua impediatur per uitam actiuam.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod uita contemplatiua impediatur per uitam actiuam. Ad vitam enim contemplatiuam necessaria est quadam uacatio mentis, secundum illud Psal. Vacate, & uide te quoniam ego sum Deus: sed uita actiua habet inquietudinem secundum illud Lucae 10. Martha, Martha sollicita es, & turbaris erga plurima. ergo uita actiua contemplatiuam impedit.

¶ 2. Præterea. Ad uitam contemplatiuam requiritur claritas uisionis: sed uita actiua impedit uisionis claritatem, dicitur enim Greg. super Ezechielem, quod lippa est secunda, quia dum occupatur in opere, minus uidet. ergo uita actiua contemplatiuam impedit.

¶ 3. Præterea. Vnum contrariorum impeditur per aliud: sed uita actiua & contemplatiua uidentur contrarietatem habere adinuicem, quia uita actiua occupatur circa plurima: uita autem contemplatiua insiluit ad contemplandum unum, unde ex opposito diuiduntur. ergo uidetur, quod uita contemplatiua impediatur per actiuam.

SED CONTRA est, quod Greg. dicit in 6. moralium. Qui contemplationis arcem tenere desiderat, prius se in campo per exercitium operis probent.

RESPON. Dicendum, quod uita actiua potest considerari quantum ad duo. Vno modo, quantum ad ipsum studium, & exercitium exteriorum actionum: & sic manifestum est, quod uita actiua impedit contemplatiuam, in quantum impossibile est, quod aliquis simul occupetur circa exteriores actiones, & diuinæ contemplationi uacet. Alio modo, potest considerari uita actiua quantum ad hoc, quod interiores animæ passionibus componit & ordinat: & quantum ad hoc uita actiua adiuvat ad contemplationem, quæ impeditur per inordinationem interiorum passionum. Unde Greg. dicit in 6. moralium. Cum contempla-

tionis arcem aliqui tenere desiderant, prius se in campo per exercitium operis probent, ut solite sciunt si nulla iam mala proximis irrogant, si irrogata a proximis æquanimiter portant, si oblati bonis temporalibus nequaquam mens lætitia soluitur, si subtrahtis non nimio merore fauciantur. Ac deinde perpendat, si cum ad semetipsos introrsus redeunt, in eo quod spiritualia rimantur, nequaquam secum rerum corporalium umbras trahant, vel fortasse tractas manu discretioris abigant. Ex hoc ergo exercitium uitæ actiue confert ad contemplatiuam, quod quietat interiores passionibus, ex quibus phantasmata proueniunt, per quæ contemplatio impeditur. Et per hoc patet responsio ab obiecta. Nam rationes illæ procedunt quantum ad ipsam occupationem exteriorum actuum, non autem quantum ad effectum, qui est moderatio passionum.

ARTICVLVS IIII.

Utrum uita actiua sit prior, quam contemplatiua.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod uita actiua non sit prior, quam contemplatiua. Vita enim contemplatiua directe pertinet ad dilectionem Dei, uita autem actiua ad dilectionem proximi: sed dilectio Dei præcedit dilectionem proximi, in quantum proximus propter Deum diligitur, ergo uidetur, quod etiam uita contemplatiua sit prior, quam actiua.

¶ 2. Præterea. Greg. dicit super Ezechielem. Sciendum est, quod sicut bonus ordo uiuendi est, ut ab actiua in contemplatiuam tendatur, ita plerumque uiliter a contemplatiua animus ad actiuam reflectitur. Non ergo simpliciter uita actiua est prior, quam contemplatiua.

¶ 3. Præterea. Ea quæ diuersis competunt, non uidentur ex necessitate ordinem habere: sed uita actiua & contemplatiua diuersis competunt, dicit enim Grego. in 6. Moral. Sæpe qui contemplari Deum quiete poterant, occupationibus preffi ceciderunt: & sæpe qui occupati bene usus humanis uiuerent, gladio suæ quietis extincti sunt. non ergo uita actiua prior, est quam contemplatiua.

SED CONTRA est, quod Gregor. dicit in 3. homi. super Ezechielem. Actiua uita prior est tempore, quam contemplatiua: quia ex bono opere tenditur ad contemplationem.

RESPON. Dicendum, quod aliquid dicitur esse prius dupliciter. Vno modo, secundum suam naturam. Et hoc modo uita contemplatiua est prior, quam actiua, in quantum prioribus & melioribus insiluit: unde & actiuam uitam mouet & dirigit. Ratio enim superior, quæ contemplationi deputatur, comparatur ad inferiorem quæ deputatur actioni, sicut uir ad mulierem, quæ est per uirum regenda, ut August. dicit 12. de Trin. Alio modo, est aliquid prius quo ad nos, quod est prius in uia generationis: & hoc modo uita actiua est prior, quam contemplatiua, quia disponit ad contemplatiuam, ut ex supra dictis patet. Dispositio enim in uia generationis præcedit formam, quæ simpliciter & sicut suam naturam est prior.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod uita contemplatiua non ordinatur ad qualemcumque dilectionem Dei, sed ad perfectam: sed uita actiua est necessaria ad dilectionem proximi qualemcumque. Unde Greg. dicit in 3. homi. super Ezechielem. Sine contemplatiua uita intrare possunt ad celestem patriam, qui bona quæ possunt operari, non negligunt: sine actiua autem intrare non possunt, si negligunt bona operari, quæ possunt. Ex quo etiam patet, quod uita actiua præcedit contemplatiuam, sicut id quod est commune omnium, præcedit

Homil. 14. a medio.

Li. 6. moral. c. 26. parum a prime.

Homil. 3. no multum procul ante medium.

Lib. 14. ca. 1. & 12. ca. 14. rom. 3.

Q. 181. art. 1. ad 3.

Homil. 3. parum ante medium.

Super Quaestione censuram ad hunc materiam.

Incipit decima & vlt. pars huius operis, tractas de officiis ac statibus hominum: in qua quaestione statim occurrit dubium circa significationem status, pro quanto in litera dicitur, quod respicit obligationem personae nominis, prout, scilicet, aliiquid est sui, vel alieni iuris. & hoc ex causa permanente. Est siquidem de hoc quaestio, & cum extraneis aliam significationem tribuentibus statui, ut patet de Henrico de Gandauo in 12. quolibeto. Et nihilominus est quaestio absolute de veritate huius significationis. Vnde nos primam quaestionem relinquimus, quoniam esset certare de vocibus. Secunda autem, an scilicet, assignata ab autore significatio sit solida, tractanda est: habet enim multas obiectiones. Cum enim in litera dicatur, quod status tam in civilibus, quam in spiritualibus spectat ad libertatem, vel seruitutem, statim apparet contradictio in ipso progressu litterae. Nam libertas nomen est status, & nullam obligationem dicit. Amplius, Seruitus & libertas spiritualis, ut in 8. articulo dicitur, penes habitum iustitiae, vel peccati attenduntur: tamen in neutro est obligatio, sed sola permanentia, quale habitus causare nata est. Falsum est igitur, quod status spiritualis seruitutis, vel libertatis respiciat obligationem. Prater, status distinguitur in statum incipientium, proficientium, & perfectorum, ut patet in articulo 4. Et constat quod nec incipientium, nec status proficientium obligationem habet. Distinguitur quoque status coniugatorum contra statum virginalem, & vidualem: & tamen solus status coniugatorum obligationem habet. Clericalis demum status, inquit Henricus, distinguitur contra laicalem: & tamen necer obligationem habet, quoniam clericus potest libere ducere uxorem viduam. Afferitur quo-

Ca. 1. 2. & 4. tom. 5.

Li. 6. cap. 26. circa prin.

Li. 6. c. 26. in 2a prin.

Li. 6. c. 27. in prin.

dit in via generationis id quod est proprium perfectorum. Ad secundum dicendum, quod a vita actiua proceditur ad vitam contemplatiuam secundum ordinem generationis: a vita autem contemplatiua reditur ad vitam actiuam per viam directionis. v. l. vita actiua per contemplationem dirigitur: sicut etiam per operationes acquiritur habitus, & per habitum acquisitum perfectius aliquis operatur, ut dicitur in 2. ethi.

Ad tertium dicendum, quod illi qui sunt prouisi ad passiones propter eorum impetum ad agendum, sunt simpliciter magis apti ad vitam actiuam propter spiritus in quietudinem. Vnde dicit Gregorius in 6. mora, quod nonnulli ita inquieti sunt, ut si vacationem laboris habuerint, grauius laborerent, quia tanto deterioris cordis tumultus tolerant, quanto eis licentius ad cogitationes vacant. Quidam vero habent naturaliter animi puritatem & quietem, per quam ad contemplationem sunt apti, qui si totaliter actionibus deputentur, detrimentum sustinebunt. Vnde Gregorius dicit in 6. moral. quod quorundam hominum ita otiosa mentes sunt, ut si eos labor occupationis excipiat, in ipsa operationis inchoatione succumbant: sed sicut ipse postea subdit, sepe & pigras mentes amor ad opus excitat, & inquietas in contemplatione timor refrenat. Vnde & illi qui sunt magis apti ad actiuam vitam, possunt per exercitium actiuam ad contemplatiuam preparari: & illi nihilominus qui sunt magis ad contemplatiuam apti, possunt exercitia vitae actiuae subire, ut per hoc ad contemplationem paratiores reddantur.

QVAESTIO CLXXXIII.

De officijs & statibus hominum, in quatuor articulos diuisa.

CONSEQUENTER considerandum est de diuersitate statuum & officiorum humanorum. Et primo considerandum est de officijs, & statibus hominum in generali. Secundo specialiter de statu perfectorum.

- ¶ Circa primum quarantur quatuor. ¶ Primo, Quid faciat in hominibus statum. ¶ Secundo, Vtrum in hominibus debeat esse diuersi status, siue diuersa officia. ¶ Tertio, De differentia officiorum. ¶ Quarto, De differentia statuum.

ARTICVLVS PRIMVS

Vtrum status in suauitate importet conditionem libertatis, vel seruitutis.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod status in sui ratione non importet conditionem libertatis, vel seruitutis. Status, nam stando dicitur: sed de re dicitur aliquis ratione recedendum, vnde dicitur Ezechiel 2. Filius hominis, sta super pedes tuos. & Gregorius dicit in 6. moral. Ab omni statu recedendum est, quia perperam, innoxia uerba dilabuntur, sed recedendum spiritalem acquirit homo per hoc, quod subijcit suam uoluntatem Deo, unde super illud Plal. 32. Rectos decet collaudatio, dicitur glo. Recti sunt qui dirigitur cor suum secundum uoluntatem Dei, ergo uidetur quod sola obediencia diuina mandatorum sufficiat ad rationem status. ¶ 2. Praeterea, nomen status uidetur importare immobilitatem, secundum illud 1. ad Corin. 15. Stabiles estote & immobiles. unde Gregorius dicit super Ezechiel. Lapis quadrus est, & quasi ex omni latere statum habet, qui casu in aliqua permutatione non habet: sed uirtus est quae immobiliter facit operari, ut dicitur in 2. ethi. ergo uidetur quod ex omni operatione uirtuosa aliquis status adipiscatur. ¶ 2. Praeterea, nomen status uidetur ad quandam altitudinem pertinere. Nam ex hoc aliquis status in altum erigitur: sed per diuersa officia aliquis fit altior altero, sicut dicitur, uel ordines diuersos diuersi altitudines constituantur, ergo sola diuersitas ordinum, uel officiorum sufficit ad diuersitatem status. SED CONTRA est, quod in 8. Decretorum, dicitur, quod status capitalis, uel capitalis status est agendum, ubi dicitur, prout est ad libertatem, uel seruitutem, ergo per se status hominis nisi id, quod pertinet ad libertatem, uel seruitutem, non potest dici status. RESPONDEO dicendum, quod status proprie dicitur ad quandam positionem differentiam in natura, quasi in quadam enim naturale homini, ut capax est